

Kansellisten

Ord og uttrykk som kan byttes ut

Hva er Kansellisten?

Kansellisten er en liste med litt stive ord og uttrykk som sjelden brukes i dagligspråket, men som ofte forekommer i brev og andre tekster fra det offentlige. Slike «kanselliord» kan skape unødig avstand mellom avsender og mottaker. Derfor bør du være varsom med å bruke dem i vanlig prosa. Kansellisten gir deg forslag til andre uttrykksmåter.

Vi understreker at Kansellisten er ment som en veiledning, ikke som en «svarteliste». Det er ikke meningen at saksbehandlere i det offentlige skal unngå disse ordene for enhver pris. Likevel er det viktig å huske på at det som er gangbart i juridiske dokumenter, ofte fungerer dårlig i tekster med informasjon til publikum om for eksempel rettigheter og plikter.

Selv om Kansellisten er på bokmål, kan den være et nyttig hjelpemiddel for deg som skal skrive nynorsk. Mange nynorske tekster i det offentlige blir nemlig skrevet med bokmålstekster som utgangspunkt. Det er lettere å skrive god nynorsk hvis språket i bokmålstektene er ledigere og mindre «kansellistisk».

Hva er kansellistil?

Med kansellistil mener vi formelt, høytidelig og oppstyltet språk, ikke bare bestemte ord og uttrykk. Kansellistil er nokså vanlig i offentlige dokumenter, utredninger, brev og rapporter. Noen kjennetegn på kansellistil er

- lange og kompliserte setninger med mange innskudd
- upersonlige uttrykksmåter (*man* og *en*, passiv)
- substantivtunge setninger
- partisippformer (*foreliggende, beliggende, hjemmehørende, gjeldende*)
- innskutte komplekse ledd
- enkel bestemmelse (*denne bok, dette dokument*)
- stive og foreldede ord og uttrykk

Hvorfor bør jeg unngå kansellistil?

I vanlige prosatekster bør du unngå kansellistil fordi den

- er tung og upersonlig
- skaper avstand
- kan virke nedlatende
- kan gjøre budskapet vanskelig å forstå

Vi må selvsagt skille mellom tekster som er skrevet for internt bruk og tekster som er ment for et større publikum. Tenk over hvem som skal lese det du skriver. Du viser respekt for mottakeren dersom du unngår ord og uttrykk som han eller hun kanskje ikke er fortrolig med. Språket må ikke stå i veien for innholdet.

Hvordan kan jeg unngå kansellistil?

Unngå lange og kompliserte setninger med mange innskudd

Mange innskudd kan føre til at mottakeren mister tråden. Del opp setningene og server informasjonen i passende porsjoner.

Vær personlig

Forsøk å unngå upersonlige uttrykksmåter.

- Ikke bruk *man* og *en* i utide.
- I stedet for «Det vises til brev av ...» kan du skrive «Vi (eller f.eks. departementet) viser til brev av ...».

Bruk heller verb enn substantiver

Forsøk å unngå substantivtunge setninger.

- I stedet for «Informasjon fås ved henvendelse til ...» kan du skrive «Du kan få informasjon hvis du henvender deg til ...».
- I stedet for «foreta en vurdering av saken» kan du skrive «vurdere saken».

Ikke bruk for mange partisippformer

Eksempler på partisippformer er *foreliggende*, *beliggende* og *hjemmehørende*.

For mange slike former gir teksten et stivt og oppstyltet preg.

- I stedet for «det foreliggende dokument» kan du skrive «dette dokumentet».
- I stedet for «et hus beliggende på fjellet» kan du skrive «et hus som ligger på fjellet».

Løs opp innskutte komplekse ledd

Et karakteristisk trekk ved kansellistilen er bruk av innskutte komplekse setningsledd, ofte med foranstilte preposisjonsuttrykk og partisipp. Eksempel: «den **oppad veggen støttede** stav». Denne uttrykksmåten brukes sjelden i moderne sakprosa, men vi finner den ofte i juridiske tekster.

Slike innskutte komplekse ledd kan ofte erstattes med som-setninger eller skrives om:

- det ovenfor beskrevne → det som er beskrevet ovenfor
- det i skjøtet beskrevne avgiftsgrunnlaget → det avgiftsgrunnlaget som er beskrevet i skjøtet
- de i erklæringen øvrige klausuler → de øvrige klausulene i erklæringen

Unngå enkel bestemmelse

Former som *denne lov, dette dokument, disse saker* gir teksten et stivt og høytidelig preg. Bruker du i stedet dobbel bestemmelse og skriver *denne loven, dette dokumentet, disse sakene*, har du allerede tatt et skritt bort fra kansellistilen.

Pass på ordene

Vær nøye med ordvalget. Hvis du bruker faguttrykk, må du forklare dem eller legge ved en ordliste. Forsøk å unngå foreldede og «støvede» ord og uttrykk. Her kan Kansellisten hjelpe deg et stykke på vei.

Flere skriveråd finner du i «Sjekkliste for skribenter» på www.klarsprak.no.

A

anbringe

Oblaten anbringes på frontruten.

Helse- og sosialstyret kan la barnet foreløpig anbringe i familie, skole eller på annet hensiktsmessig sted.

Det er forbudt å anbringe fiskeredskap nærmere riksgrensen enn 50 meter.

risikoen ved å anbringe agiterte personer i mageleie

anbringelse

anbringelse av barn i fosterhjem

anbringelse av en person i mageleie

anføre

Den som ikke er registrert hos avgiftsmyndigheten, må ikke anføre avgiftsbeløp i salgsdokument.

Vær nøye med å anføre om protesen har belegg.

Advokaten har anført følgende under hovedforhandlingen: ...

Det anføres innledningsvis i klagen at ...

anførsel

Klagers første anførsel er knyttet til likebehandling og konkurranse.

sette, legge, plassere, feste

Oblaten settes/festes på frontruten.

Helse- og sosialstyret kan la barnet bli foreløpig plassert i familie, på skole eller et annet hensiktsmessig sted.

Det er forbudt å plassere/sette fiskeredskap nærmere riksgrensen enn 50 meter.

risikoen ved å legge agiterte personer i mageleie

plassering

plassering av barn i fosterhjem

plassering av en person i mageleie

1 oppgi, føre opp

Den som ikke er registrert hos avgiftsmyndigheten, må ikke oppgi / føre opp avgiftsbeløp i salgsdokumentet.

Vær nøye med å oppgi om protesen har belegg.

2 vise til, bemerke, nevne, påpeke; hevde, argumentere med

Advokaten har bemerket/påpekt/hevdet følgende under hovedforhandlingen: ...
eller

Advokaten har argumentert med følgende under hovedforhandlingen: ...

Det påpekes/hevdes innledningsvis i klagen at ...

merknad, opplysning, påstand; innvending, ankepunkt

Klagerens første merknad/innvending gjelder likebehandling og konkurranse.

Prøv å unngå

Han kom med en anførsel om manglende habilitet.

Hans anførsel om at han kan fri seg fra betalingsplikten, bør avvises som uholdbar.

angjeldende

angjeldende sak

Trafikkprogram for sommer og vinter skal sendes til Luftfartstilsynet i god tid og senest 14 dager før angjeldende trafikkprogram startes.

angående

spørsmål angående sak ...

anses som

Hun anses som selvstendig næringsdrivende.

anvendelse

komme til anvendelse

Loven skal komme til anvendelse for foretak ...

Et grunnvilkår for at reglene om heving skal komme til anvendelse, er at det må være en mangel ved bilen.

avgj

Mottaker anmodes om å avgj kontoopplysninger.

avhende

Han avhendet sine aksjer.

Skriv heller

Han kom med en merknad/påstand om manglende habilitet.

Hans påstand om at han kan fri seg fra betalingsplikten, bør avvises som uholdbar.

vedkommende, den det gjelder, de(n) aktuelle, denne, dette

denne saken, saken det gjelder

Trafikkprogram for sommer og vinter skal sendes til Luftfartstilsynet i god tid og senest 14 dager før dette trafikkprogrammet startes.

om

Merk: Det er ikke alltid nødvendig å ha med dette ordet i f.eks. overskrifter.

spørsmål om sak ...

regnes som

Hun regnes som selvstendig næringsdrivende.

bruk

kunne brukes, bli brukt, bli praktisert, gjelde

Loven skal gjelde / brukes for foretak ...

Et grunnvilkår for at reglene om heving skal kunne brukes / skal gjelde, er at det må være en mangel ved bilen.

Ofte: gi (fra seg)

Mottakeren blir bedt om å gi (fra seg) kontoopplysninger.

avstå fra, skille seg av med ved salg, selge; overføre, overdra

Han solgte aksjene sine.

Prøv å unngå

avhending

avhending av fast eiendom

Skriv heller

salg (det at noe skifter eier, oftest ved kjøp og salg)

salg av fast eiendom

B

befatning

Siktede vedgår befatning med saken.

Ofte: tilknytning, medansvar

(Den) siktede vedgår at han har hatt noe med saken å gjøre.

befordre

Flyselskapet kan nekte å befordre passasjerer eller bagasje.

frakte, transportere

Flyselskapet kan nekte å transportere passasjerer eller bagasje.

befordring

flyselskapets generelle vilkår for befordring

frakt, transport

flyselskapets generelle vilkår for transport

beføye

Opphavsrett er en enerett for opphavsmannen til å beføye over et verk.

Styret kan igjen beføye over gjenstanden.

Han mener seg beføyet til å ...

råde over, ha råderett over, ha fullmakt til

Opphavsrett er en enerett for opphavsmannen til å råde over et verk.

Styret kan igjen ha råderett over gjenstanden.

Han mener å ha rett og grunn til å ...

beføyelse

ikke uten beføyelse

eiers beføyelser

Spørsmålet er om kjøperen kan heve kjøpet, eller om kjøperen må nøye seg med prisavslag eller eventuelt erstatning som alternativ beføyelse.

1 grunn, berettigelse

ikke uten grunn/berettigelse

2 (del av) rettighet, rett til å rå over (greie med, gjennomføre); ofte: fullmakt, mandat, anledning; i noen sammenhenger: kompensasjon

eierens fullmakter, eierens rettigheter

Spørsmålet er om kjøperen kan heve kjøpet, eller om kjøperen må nøye seg med prisavslag eller eventuelt erstatning som alternativ kompensasjon.

Prøv å unngå

Din eneste beføyelse i et slikt tilfelle er tilbakebetaling av beløpet som er betalt for det lisensierte produktet.

begjære

begjære tvangsauksjon

Politiet begjærte fengsling av siktede.

begjæring

begjæring om offentlig skifte

fremsette en begjæring

begunstige

begunstigelse

bekjentgjøre

beliggende

en stor og flott leilighet beliggende i et meget attraktivt område

Selskapet er beliggende i Sykkylven.

besiktige

Kjøpere oppfordres til å besiktige eiendommen.

Sjøfartsdirektoratet kan til enhver tid kreve å gå om bord i et norsk fartøy for å besiktige det.

besiktigelse

Besiktigelsene om bord vil kunne avdekke om fartøy og mannskap oppfyller kravene.

Eiendommen selges i den stand den var ved kjøpers besiktigelse.

Skriv heller

Din eneste rettighet (*eller: det eneste du har krav på, den eneste kompensasjonen du kan få*) i et slikt tilfelle er å få tilbakebetalt det beløpet som du betalte for det lisensierte produktet.

anmode om, be om; kreve, gjøre krav på

be om / kreve tvangsauksjon

Politiet bad om fengsling av (den) siktede.

anmodning; krav

anmodning/krav om offentlig skifte

kreve, komme med et krav, stille krav om

tilgodese, gi fordeler

fordel, særrett, velvilje

kunngjøre, gjøre kjent

som ligger, som holder til

en stor og flott leilighet som ligger i et meget attraktivt område

Selskapet holder til i Sykkylven.

ta i øyesyn for å kontrollere, undersøke

Kjøpere oppfordres til å undersøke eiendommen.

Sjøfartsdirektoratet kan til enhver tid kreve å gå om bord i et norsk fartøy for å undersøke/ kontrollere det.

ettersyn, undersøkelse, kontroll

Undersøkelsene om bord vil vise om fartøy og mannskap oppfyller kravene.

Eiendommen selges i den stand den var da kjøperen undersøkte den.

Prøv å unngå

Skriv heller

besitte

Hun besitter store kunnskaper.

besittelse:

komme i besittelse av

være i besittelse av

ta i besittelse

Han ble arrestert for besittelse av narkotika.

ha (til rådighet), sitte inne med

I visse tilfeller: ha på seg eller hos seg

Hun har store kunnskaper.

bli eier av

ha, eie

ta, overta

Han ble arrestert fordi han hadde narkotika på seg / hos seg.

beskaffenhet

Saken er av en slik beskaffenhet at ...

slag, art, type, karakter

Saken er av en slik karakter at ...

eller

Saken er slik at ...

beskikke

Det er besluttet at Peder Ås beskikkes til sosial- og helsedirektør for seks nye år.

utnevne, oppnevne

Det er besluttet at Peder Ås utnevnes til sosial- og helsedirektør for seks nye år.

beskikkelse

For tjenestemenn som ansettes i stilling ved beskikkelse i statsråd, gjelder de samme regler som for embetsmenn.

utnevning, oppnevning

For tjenestemenn som ansettes i stilling ved utnevning i statsråd, gjelder de samme regler som for embetsmenn.

besørge

besørge et brev

Det er gjeldsnemnda som besørger sletting av heftelser.

sørge for å utføre noe, ordne med, ta hånd om, påta seg

sørge for at et brev kommer frem til adressaten

Det er gjeldsnemnda som sørger for sletting av heftelser.

bevirke

atferd som i seg selv kan bevirke ødeleggelse

føre til, forårsake; få i stand, få til

atferd som i seg selv kan føre til / forårsake ødeleggelse

Prøv å unngå

De strenge lovbestemmelsene har bevirket en nedgang i antall forbrytelser.

tiltak for å bevirke faglig og praktisk integrasjon

bortta

For tyveri straffes den som borttar eller medvirker til å bortta en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen.

Han er tiltalt for å ha borttatt en kassettpiller fra bilens baksete.

Skriv heller

De strenge lovbestemmelsene har ført til at antall forbrytelser har gått ned.

tiltak for å få i stand faglig og praktisk integrasjon

fjerne (urettmessig), ta med seg (uten lov)

For tyveri straffes den som urettmessig fjerner/tar eller hjelper til med å ta en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen.

Han er tiltalt for å ha tatt med seg en kassettpiller fra bilens baksete.

E

erlegge

Hyteeier må erlegge tilknytningsavgiften.

Selskapet plikter å beregne merverdiavgift av bidraget som erlegges.

erleggelse

erleggelse av avgift

ervert

være uten ervert

Institusjoner er i utgangspunktet skattefrie dersom de er eget skattesubjekt og ikke har ervert til formål.

Ervert, eie og bruk av skytevåpen reguleres i våpenloven med forskrifter.

Den som gjennom ervert blir eier av aksjer ...

Norges Bank tilrår at bank A får tillatelse til ervert av bank B.

betale

Hyteeieren må betale tilknytningsavgiften.

Selskapet plikter å beregne merverdiavgift av bidraget som betales.

betaling

betaling av avgift

1 inntektsgivende arbeid; yrke

være uten inntektsgivende arbeid

Institusjoner er i utgangspunktet skattefrie dersom de er eget skattesubjekt og ikke har inntektsgivende arbeid til formål.

2 anskaffelse, det å skaffe seg, ofte: kjøpe

Anskaffelse/kjøp, eie og bruk av skytevåpen reguleres i våpenloven med forskrifter.

Den som gjennom kjøp blir eier av aksjer ...

Norges Bank tilrår at bank A får tillatelse til å kjøpe bank B.

Prøv å unngå

erverde

erverde seg rett til

erverde en tomt

erverde aksjer

Alle som skal erverde og eie skytevåpen, må ha tillatelse fra politiet.

Finansdepartementet har i dag gitt selskap A tillatelse til å erverde aksjer i selskap B.

inntekt ervervet i år

Skriv heller

skaffe (seg), anskaffe, tilegne (seg), få, ofte: kjøpe; i noen sammenhenger: tjene

skaffe seg rett til

kjøpe en tomt

kjøpe aksjer

Alle som skal skaffe seg og eie skytevåpen, må ha tillatelse fra politiet.

Finansdepartementet har i dag gitt selskap A tillatelse til å kjøpe aksjer i selskap B.

inntekt opptjent i år

etterleve

etterleve et påbud / en forskrift

følge, rette seg etter, lyde

rette seg etter et påbud / en forskrift

F

finne å ...

En finner ikke å kunne ...

En finner å ville påpeke at ...

Ofte: kunne, ville, finne grunnlag for

Vi/jeg kan ikke, vi/jeg finner ikke grunnlag for å ...

Vi/jeg vil påpeke at ...

forefinnes

Det forefinnes varmluftspistol eller annet verktøy for kontroll av trykket.

Trinnets mål i faget forefinnes i læreplanen.

finnes, være

Det finnes varmluftspistol eller annet verktøy for kontroll av trykket.

Trinnets mål i faget finnes i læreplanen.
eller

Trinnets mål i faget står i læreplanen.

foregi

Han foregav å være syk.

opplyse noe usannferdig (som grunn, unnskyldning), påstå, hevde (uten grunn), bruke som påskudd; gi seg ut for

Han påstod at han var syk.

Prøv å unngå

en avsender som foregir å være en bankkontakt

forehavende

Hun mislyktes i sitt forehavende.

foreholde noen noe

De foreholdt ham hvilke følger dette kunne få.

Påtalemyndigheten skal i hvert tilfelle foreholde gjerningsmannen at forholdet er straffbart.

foreleggelse

Foreleggelse av utkast til forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus
(overskrift i brev)

Foreleggelse av utleggsbegjæring
(overskrift i brev)

foreligge

erstatningskrav dersom det foreligger saklig grunn til oppsigelse

Landingstillatelse skal foreligge.

Når anses det å foreligge én eller flere atskilte virksomheter hos en eier?

Mangel ved varen foreligger ikke.

Skriv heller

en avsender som påstår at han er / gir seg ut for å være en bankkontakt

gjøremål, handling, formål, oppgave, plan

Hun fikk ikke gjort det hun skulle.

eller

Hun oppnådde ikke det hun ville.

gjøre noen kjent med noe, påpeke *(noe betenkelig, uheldig)*, fortelle noen noe, gjøre oppmerksom på *(gjerne med et snev av irrettesettelse eller advarsel)*

De gjorde ham oppmerksom på / påpekte overfor ham hvilke følger dette kunne få.

Påtalemyndigheten skal i hvert tilfelle gjøre gjerningsmannen oppmerksom på at forholdet er straffbart.

Ofte: varsel, orientering

Utkast til forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus

Merk: Siden dette er overskriften i et brev, er det nokså klart hva saken gjelder. Da er foreleggelse overflødig.

Utleggsbegjæring

eller

Varsel om utleggsbegjæring

Ofte: finnes, være, eksistere

erstatningskrav dersom det finnes/er saklig grunn til oppsigelse

Man/du må ha landingstillatelse.

Når mener man at en eier har én eller flere atskilte virksomheter?

Det er ingen mangel ved varen.

Prøv å unngå

foreliggende

den foreliggende rapport

foreliggende klage

forestå

forestå forkynnelse av stevning

Megleren forestår opprettelse av den skriftlige kjøpekontrakten.

Driftsleder kan etter gitte regler forestå utførelse av installasjoner i eget anlegg.

forevise

forevise legitimasjon

Kontrolløren ble forevist billett.

forføye over

retten til å forføye over eiendommen

Det er forbudt å forføye over gjenstanden i strid med saksøkerens panterett.

forføyning

ha noe til sin forføyning

stå til forføyning

Herved oversendes til forføyning følgende: ...

Skriv heller

Ofte: den aktuelle, dette, denne, disse, som finnes

denne rapporten

denne klagen, den aktuelle klagen

stå for; lede; sørge for

sørge for at en stevning blir forkynt
eller
sørge for å få forkynt en stevning

Megleren sørger for å sette opp den skriftlige kjøpekontrakten.

Driftsleder kan etter gitte regler sørge for å få utført installasjoner i eget anlegg.

vise (frem)

vise legitimasjon

Kontrolløren fikk se billettet.
eller
Passasjeren viste kontrolløren billettet.

råde over, disponere over; forvalte, bruke

retten til å råde over / forvalte eiendommen

Det er forbudt å bruke / råde over gjenstanden i strid med saksøkerens panterett.

1 råderett, rådighet

ha råderett over noe

stå til rådighet, være tilgjengelig

Vi sender med dette saken [til dere] for videre oppfølging.

2 bestemmelse; tiltak; vedtak

Prøv å unngå

treffe forføyninger

midlertidig forføyning

gjøre saken til gjenstand for videre forføyning

formentlig

den formentlige gjerningsmannen

hennes formentlige rett

to esker som formentlig inneholder patroner til rifle

Dette vil formentlig spare ressurser.

forsendelse

forsorg

Der hvor skyssmiddel ved Forsvarets forsorg ikke er hensiktsmessig eller mulig, kan det tilstås godtgjørelse for bruk av eget transportmiddel.

Vi ber om å få dokumentet oversatt ved Deres forsorg.

for så vidt gjelder

For så vidt gjelder ruteflyging, skal trafikkprogram for sommer og vinter sendes til Luftfarts-tilsynet i god tid.

Kommuneloven § 17 nr. 2 første punktum gjelder ikke for så vidt gjelder valg av ordfører.

for så vidt som

Dette vilkåret er oppfylt for så vidt som A er

Skriv heller

gjøre vedtak, sette i verk tiltak

midlertidig tiltak

avgjøre om man skal gå videre med saken

1 adj. antatt, påstått

den antatte gjerningsmannen

den retten hun hevder at hun har

2 adv. antakelig, trolig

to esker som antakelig inneholder patroner til rifle

Dette vil trolig spare ressurser.

sending

hjelp; i visse sammenhenger: det å sørge for; bekostning

Merk: Det er bedre å skrive om.

Der det ikke er hensiktsmessig eller mulig at Forsvaret sørger for / bekoster transport, kan man få godtgjørelse for bruk av eget transportmiddel.

Vi ber Dem om å få dokumentet oversatt.

når det gjelder, for

Når det gjelder ruteflyging, skal trafikkprogrammet for sommer og vinter sendes til Luftfartstilsynet i god tid.

Kommuneloven § 17 nr. 2 første punktum gjelder ikke for valg av ordfører.

i og med (at), fordi, siden

Dette vilkåret er oppfylt i og med at A er ansatt

Prøv å unngå

ansatt som tanntekniker i et tannteknikerfirma.

fravike

Utlendingsdirektoratet fremsatte begjæring om at A skulle fravike asylmottaket.

Han ble pålagt å fravike en kommunal leilighet.

fravikelse

begjæring om fravikelse

fravikelse av fast eiendom

fremgå

Det fremgår av bestemmelsens § 4 siste ledd at legitimasjonsplikten, som fremgår av første ledd, også gjelder for den som er gitt disposisjonsrett til kontoen.

fremholde

fremkomme

Det har fremkommet nye opplysninger i saken.

Tilsynsutvalget vil vurdere forholdet på bakgrunn av de opplysninger som fremkommer i klagen.

tallene som fremkommer i tabellen

fullbyrde

Skriv heller

som tanntekniker i et tannteknikerfirma.

*I visse sammenhenger: **avstå fra, gi avkall på, forlate, flytte fra***

Utlendingsdirektoratet krevde at A skulle forlate asylmottaket.

Han ble pålagt å flytte ut av en kommunal leilighet.

*I visse sammenhenger: **avståelse, det å forlate***

*Ofte: **utkastelse, flytting***

krav om utkastelse

utkastelse fra bolig/lokale

*Ofte: **være, stå (om noe i tekst), omtales***

I bestemmelsens § 4 siste ledd står det at legitimasjonsplikten, som omtales i første ledd, også gjelder for den som har fått disposisjonsrett til kontoen.

påpeke, gjøre oppmerksom på; fremheve

komme frem, oppstå; i visse sammenhenger: være (med)

Merk: Noen ganger kan dette verbet sløyfes, jf. to av eksemplene nedenfor.

Det er kommet frem nye opplysninger i saken.

Tilsynsutvalget vil vurdere forholdet på bakgrunn av de opplysningene som står i klagen.
eller
Tilsynsutvalget vil vurdere forholdet på bakgrunn av opplysningene i klagen.

tallene som står i tabellen, tallene i tabellen

fullføre, sette i verk

fullbyrdelse**følge:**

ha som følge

ha til følge

som (en) følge av at

Som en følge av at avdelingen ikke fulgte opp utvalgets forslag ...

Som følge av at viltmyndighetene ble kjent med skadeskytingen, ble det satt i gang søk etter hjortekalven.

som følger

loven lyder som følger:

ta til følge

Anmodningen tas til følge.

Klagen tas til følge.

Klagen tas ikke til følge.

fullføring, iverksetting

føre til, føre med seg

føre til, føre med seg

i og med at, fordi, siden, på grunn av

Fordi avdelingen ikke fulgte opp utvalgets forslag ...

Fordi viltmyndighetene fikk vite om skadeskytingen, satte de i gang søk etter hjortekalven.
eller

Viltmyndighetene satte i gang søk etter hjortekalven da de fikk vite at den var skadeskutt.
eller

Viltmyndighetene fikk vite om skadeskytingen og satte i gang søk etter hjortekalven.

slik

loven lyder slik:

etterkomme, gi medhold, støtte

Anmodningen etterkommes.

NN får medhold i klagen.

eller

Vedtaket blir omgjort på grunn av klagen fra NN

NN får avslag på klagen.

eller

Vedtaket blir stående til tross for at NN har klaget, klagen fra NN får ingen innvirkning på vedtaket.

G**gitt**

gitt de rådende omstendigheter ...

på grunn av, i og med, fordi

på grunn av omstendighetene i dag, fordi

Prøv å unngå

Skriv heller

Gitt den korte tidshorisonten er det viktig å ikke gape for høyt.

omstendighetene er som de er, under slike omstendigheter

Fordi vi har liten tid, er det viktig at vi ikke påtar oss for mye.

gjeldende:

gjøre gjeldende

vise til, bruke som argument, hevde, påstå

Hun gjorde gjeldende at ...

Hun viste til / brukte som argument at ...

gjøre erstatningskrav gjeldende

kreve erstatning, reise krav om erstatning

gjøre en mangel gjeldende

vise til en mangel (ved noe man har kjøpt) og kreve kompensasjon
eller
hevde at det er en mangel (ved noe man har kjøpt) og kreve kompensasjon

gjenstand

Ofte: ting, sak

avtalens gjenstand

hva avtalen gjelder

gjøre saken til gjenstand for drøfting

drøfte saken

godtgjøre

1 betale, dekke, erstatte, refundere, tilbakebetale

Han fikk godtgjort sine utlegg.

Han fikk dekket/refundert utleggene sine.

2 dokumentere, bevise

Du må kunne godtgjøre at gjenstanden er mottatt som arv.

Du må kunne dokumentere at du har arvet gjenstanden.

H

hen:

se hen til → hense

stå hen → henstå

henhøre

høre inn under, høre (med) til; ha forbindelse med

Saken henhører under departementet.

Saken hører inn under departementet.

Prøv å unngå

henhørende

alt til faget henhørende

henregne

henregnes til

Hvalene henregnes til pattedyrene.

hense:

hensett til

Hensett til at lagmannsrettens dom for Bs vedkommende er opphevet ...

henseende

i så henseende

hensette

Ingen gjenstander må hensettes her.

Sykler skal hensettes i kjelleren.

hensette seg i beruset tilstand

henstand

begjære henstand

få henstand med betalingen

henstille til

Ordstyreren henstilte til forsamlingen å holde seg i ro.

Det henstilles til beboerne å ...

Fra oss henstilles til dem som bruker te-
kjøkkenet, at de rydder etter seg.

Skriv heller

som hører til

alt som hører (med) til faget, alt hva man trenger

regne for å høre med til

høre til, falle inn under

Hvalene hører til / faller inn under pattedyrene.

i betraktning av, med tanke på, på bakgrunn av

I betraktning av / med tanke på at lagmanns-
rettens dom for Bs vedkommende er opphevet ...

måte, mening, sammenheng

i så måte, med hensyn til, når det gjelder

sette (fra seg), plassere; parkere *(om kjøretøy)*

Ingen må sette fra seg ting her.

Sykler skal settes i kjelleren.

drikke seg full

utsettelse

be om utsettelse

få betalingsutsettelse

be om, anmode om, oppfordre til

Ordstyreren bad forsamlingen (om å) holde seg i ro.

Vi ber beboerne om å ...

Vi ber om at de som bruker te-
kjøkkenet, rydder etter seg.

Prøv å unngå

henstilling

henstå

Det får henstå.

hensynta

Havnestyret ber plan- og utviklingsenheten hensynta de argumenter som fremmes.

Dersom endringen ikke er hensyntatt, bes det gitt en begrunnelse.

hensyntagen:

under hensyntagen til

Under hensyntagen til hans tidligere plettfrieandel gjøres dommen betinget.

herunder

Klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter.

Institusjoner, herunder selskaper, innretninger og stiftelser, er i utgangspunktet skattefrie ...

herværende

en herværende avis

hitsette

Teksten hitsettes i sin helhet.

Fra notatet hitsettes: ...

hjemmehørende

Skriv heller

anmodning, oppfordring, påminnelse

vente, bli foreløpig utsatt

Det får vente.

ta hensyn til; ta i betraktning

Havnestyret ber plan- og utviklingsenheten ta hensyn til / ta i betraktning de argumentene som fremmes.

Dersom det ikke er tatt hensyn til endringen, ber vi om å få en begrunnelse.

med tanke på, tatt i betraktning, på grunnlag av, når man/vi tar hensyn til

Med tanke på hans tidligere plettfrieandel gjør retten dommen betinget.

1 under dette, i den forbindelse

Klageinstansen kan prøve alle sider av saken og i den forbindelse ta hensyn til nye omstendigheter.

2 blant annet, medregnet, inklusive

Institusjoner, blant annet selskaper, innretninger og stiftelser, er i utgangspunktet skattefrie ...

lokal, her på stedet, som er her, denne/dette

en avis her på stedet

gjengi, oppgi, sitere

Teksten gjengir/siteres i sin helhet.

Fra notatet gjengir/siterer vi (dette): ...

som hører hjemme i/på, som ligger i/på, som bor i/på, som kommer fra

Prøv å unngå

Fiskefartøy hjemmehørende i Hasvik kommune

Tiltalte er hjemmehørende i Halden.

hva gjelder

hvoretter

Vitnene forklarte seg, hvoretter forsvarerne grep ordet.

Han er gjort kjent med sine rettigheter etter utlendingsloven § 34, hvoretter politiet skal gi veiledning om at han har rett til fullmektig ...

Skriv heller

Fiskefartøy som hører hjemme i Hasvik kommune

Tiltalte bor i Halden.

når det gjelder

1 og deretter

Vitnene forklarte seg, og deretter grep forsvarerne ordet.

2 ifølge, etter

Merk: Ofte er det best å skrive om, jf. eksempelet nedenfor.

Han er gjort kjent med sine rettigheter etter utlendingsloven § 34, hvor det heter/står at politiet skal gi veiledning om at han har rett til fullmektig ...

I

imøtese

Deres tilbakemelding imøteses

inneværende

L

likeledes

likevel slik at ...

Tilsvar til stevningen skal ha samme form som stevningen, men likevel slik at det ikke er nødvendig å redegjøre for forhold som er omtalt i stevningen dersom man er enig i motpartens fremstilling.

se frem til at noe (ventet) vil skje

Vi ser frem til Deres tilbakemelding, vi venter på Deres tilbakemelding

dette, denne

også, likeså

*Merk: Dette kan ofte erstattes med **men**. En mulighet er å dele setningen i to og eventuelt innlede neste setning med **men** eller **NN skal likevel (ikke) ...***

Tilsvaret til stevningen skal ha samme form som stevningen. Det er likevel ikke nødvendig å redegjøre for forhold som er omtalt i stevningen dersom man er enig i motpartens fremstilling.

Prøv å unngå

Rådets avgjørelser er offentlige, likevel slik at navn på forbrukere ikke nevnes ved offentliggjøring.

likevel ikke slik at ...

Rektor kan også innvilge permisjon i forkant og/eller etterkant av en av skolens ferier, men likevel ikke slik at elevens fravær blir mer enn ti skoledager.

«Andre grunner» kan være forhold ved barnet selv, som sykdom eller funksjonshemning, eller at nærmiljøet er utrygt eller belastet, likevel ikke slik at barnevernet kommer inn og overtar ansvaret som primært ligger hos andre offentlige instanser.

Skriv heller

Rådets avgjørelser er offentlige, men navn på forbrukere skal likevel ikke nevnes når avgjørelsene offentliggjøres.

*Merk: Dette kan ofte erstattes med **men**. En mulighet er å dele setningen i to og eventuelt innlede neste setning med **men** eller **NN skal likevel (ikke) ...***

Rektor kan også innvilge permisjon før eller etter en av skolens ferier. Likevel skal ikke elevens fravær bli mer enn ti skoledager.

«Andre grunner» kan være at barnet f.eks. har en sykdom eller funksjonshemning, eller at nærmiljøet er utrygt eller belastet. Men barnevernet skal likevel ikke komme inn og overta ansvaret som primært ligger hos andre offentlige instanser.

M

meddele

Styret kan meddele prokura.

medføre

Stillingen medfører noe representasjon.

Dette medfører ikke riktighet.

Parkering medfører borttauing.

I visse sammenhenger: gi

Styret kan gi prokura.

innebære; være; føre med seg, føre til

Stillingen innebærer en del representasjon.

Dette er ikke riktig.

Biler som parkeres her, vil bli tauet bort.

eller

Hvis du parkerer her, blir bilen din tauet bort.

eller

Bilen din blir tauet bort hvis du parkerer her.

medhold:

i medhold av

i samsvar med, med hjemmel i, etter

med videre

og så videre

medvirke

delta, hjelpe til med, bidra til, støtte, gjøre sitt

Prøv å unngå

medvirke ved en aksjon

medvirke til sikring av arealer i strandsonen

Skriv heller

delta i / hjelpe til ved en aksjon

bidra til / hjelpe til med å sikre arealer i strandsonen

N

nærværende

nærværende lov

denne, dette

denne loven, loven her

O

omfattes av, omfattet av

Disse tilfellene omfattes av lov om ...

Regnskapsførerselskaper omfattes av denne forskriften.

Arbeidstakere med særlig uavhengig stilling skal omfattes av arbeidstidsreglene.

Slike oppdrag er omfattet av eiendoms-
meglingsloven.

faller inn under

Merk: I stedet for «X omfattes av Y» kan du skrive «Y gjelder for X».

Disse tilfellene faller inn under lov om ...

Denne forskriften gjelder for regnskapsførerselskaper.

Arbeidstidsreglene skal gjelde for arbeidstakere med særlig uavhengig stilling.

Slike oppdrag faller inn under eiendoms-
meglingsloven.

eller

Eiendomsmevlingsloven gjelder slike oppdrag.

oppebære

oppebære trygd

Påklages avskjedsvedtaket, vil den suspenderte oppebære full lønn inntil det er fattet vedtak i klagesaken.

få, ha, motta, innkassere

få trygd

Dersom avskjedsvedtaket blir påklaget, vil den suspenderte motta full lønn inntil det er fattet vedtak i klagesaken.

opphold

Det må skje uten opphold.

Når det er fare ved opphold kan politiet foreta pågripelse uten slik beslutning.

avbrudd, pause, forsinkelse; i visse sammenhenger: stans

Det må skje straks.

Hvis det kan få [negative] konsekvenser at man venter, kan politiet pågripe [personen] uten en

Prøv å unngå

Skriv heller

opphør

bringe noe til opphør

etter foretakets opphør

slik beslutning.

stans, slutt, avbrudd; *i visse sammenhenger: nedleggelse*

stanse noe, få en slutt på noe

etter at foretaket ble nedlagt; når/hvis foretaket blir nedlagt

opphøre

Foreningen har opphørt å eksistere.

ta slutt, slutte, bli nedlagt

Foreningen har sluttet å eksistere.

eller

Foreningen finnes ikke lenger.

eller

Foreningen er nedlagt.

oppsette

Saken må oppsettes.

Du kan ikke påregne at en klage vil bli gitt oppsettende virkning.

I visse sammenhenger: utsette; vente med (å gjøre noe)

Saken må utsettes.

eller

Vi må vente med å gjøre noe med saken.

eller

Vi må la saken ligge.

Du kan klage [på vedtaket], men du kan likevel ikke regne med at klagen fører til at vi venter med å iverksette vedtaket.

oppstille

de krav som loven oppstiller til større virksomheter

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen protokoll nr. 7 artikkel 4 oppstiller et forbud mot dobbeltstraff.

I visse sammenhenger: sette, stille, etablere

de kravene som loven stiller til større virksomheter

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen setter i protokoll nr. 7 artikkel 4 et forbud mot dobbeltstraff.

ovenfornevnte → ovennevnte

ovennevnte

nevnte, som nevnes / er nevnt ovenfor

Prøv å unngå**Skriv heller****P****påberope seg**

Han påberopte seg bevisstløshet i gjerningsøyeblikket.

vise til, unnskyldte seg med, argumentere med

Han viste til / unnskyldte seg med at han hadde vært bevisstløs i gjerningsøyeblikket.

påkrevd/påkrevet

Det er påkrevet med ...

nødvendig, om å gjøre

Det er nødvendig med ... / NN må ...

påregne

Noe reisevirksomhet må påregnes.

regne med, vente seg

Du må regne med noe reisevirksomhet / å reise en del [i jobben].

Store forsinkelser må påregnes.

Passasjerene/dere/man må regne med store forsinkelser.

Jeg er bortreist. E-post kan ikke påregnes lest før 6. mai.

Jeg er bortreist. E-post vil ikke bli lest før 6. mai.

R**riket**

utenfor riket

Han er bortvist fra riket.

Oftest: landet, Norge

utenfor Norge, utenfor landet, utenlands, i utlandet

Han er bortvist fra landet/Norge.

S**samtlige****stor(t)**

Det påløper en morarente stor 12,75 %.

De må betale et beløp stort kr 245 000.

alle

Merk: Dette ordet kan ofte sløyfes.

Det påløper en morarente på 12,75 %.

De må betale kr 245 000.

så fremt**således****hvis, om, dersom****slik; dermed**

Prøv å unngå

Teksten blir således rettet til: ...

Skriv heller

Teksten blir dermed rettet til: ...

T

tarv

handle mot en annens tarv

tilflytte

la opplysninger tilflytte offentligheten

Dersom det tilflytter oss informasjon om at ...

Vi forutsetter at disse dokumentene skal tilflytte kontrollmyndighetene.

tilkjenne

NN tilkjennes foreldreretten.

NN tilkjennes dekning av saksomkostninger.

tilkomme

Det tilkommer meg kr 2 500.

Skyssgodtgjørelse tilkommer menighetsprester.

Det tilkommer ikke meg å ta avgjørelsen.

tillegge

behov, trang, interesse

handle i strid med en annens interesser

komme til, bli til del

la opplysninger komme offentligheten til del
eller
gi offentligheten opplysninger
eller
la offentligheten få kjennskap til opplysninger

Dersom vi får informasjon om at ...

Vi forutsetter at kontrollmyndighetene skal få kjennskap til / skal få disse dokumentene.

Oftest: tildele (ved dom)

NN tildeles/får foreldreretten.

NN får dekket saksomkostninger.

I visse sammenhenger: tilfalle (med rett), få, ha rett til, ha krav på; være (ens) sak/ oppgave, være opp til

Jeg har krav på / rett til kr 2 500.
eller: Jeg skal ha kr 2 500.

Menighetsprester får / skal ha skyssgodtgjørelse.

Det er ikke min oppgave å ta avgjørelsen.
eller
Det er ikke opp til meg å ta avgjørelsen.
eller
Det er ikke jeg som skal ta avgjørelsen.

gi, tildele, pålegge (oftest om ansvar, oppgaver og plikter)

Prøv å unngå

tillegges

bli tillagt

Stillingen kan også bli tillagt andre oppgaver.

er tillagt

Den primære beredskapsplikten er tillagt privat virksomhet.

Skriv heller

får, har

få

Den som har stillingen, kan også få andre oppgaver.

har (fått)

Det er den private virksomheten som har den primære beredskapsplikten.

tilligge

Det tilligger ikke oss å avgjøre dette spørsmålet.

være ens plikt/oppgabe; høre inn under

Det er ikke vår oppgave å avgjøre dette spørsmålet.

eller

Det er ikke opp til oss å avgjøre dette spørsmålet.

eller

Det er ikke vi som skal avgjøre dette spørsmålet.

tillike

Ambassadør for det karibiske området, Lars Holm, utnevnes tillike til ambassadør i St. Georges, Grenada.

også, i tillegg, dessuten

Ambassadør for det karibiske området, Lars Holm, utnevnes i tillegg / også til ambassadør i St. Georges, Grenada.

tilstille

Dokumentet skal tilstilles direktoratet.

(over)sende, sende til

Dokumentet skal sendes til direktoratet.

Lagmannen henstilte til den sakkyndige å tilstille sakens parter kopi av erklæringen.

Lagmannen bad den sakkyndige om å sende sakens parter kopi av erklæringen.

tilstå

KLP kan tilstå attføringspensjon selv om du har for lav uføreggrad til å få utbetalt noe fra folketrygden.

I visse sammenhenger: gi, bevilge, yte

KLP kan bevilge / gi deg attføringspensjon selv om du har for lav uføreggrad til å få utbetalt noe fra folketrygden.

Tilstått kreditt kan tilbakekalles.

Den kreditten [NN/du] har fått, kan tilbakekalles.

Personer som oppfyller disse vilkårene, kan tilstås bostøtte.

Personer som oppfyller disse vilkårene, kan få bostøtte.

Prøv å unngå

Det kan tilstås godtgjørelse for bruk av eget transportmiddel.

Skriv heller

Man/du kan få godtgjørelse for bruk av eget transportmiddel.

U

ubesørget

ubesørget post

ikke utført, ikke ordnet

post som ikke har kommet frem til adressaten

uleilighet

Undersøkelsene medførte uleilighet for eieren.

misbruk av datamaskin med uleilighet til følge

problem, ulempe, besvær

Undersøkelsene førte til problemer/ulemper for eieren.

misbruk av datamaskin som førte til problemer/ulemper [for eieren av datamaskinen]

undergi

Sakene skulle undergis en liberal behandling.

Det er viktig at vi undergir spørsmålet en grundig behandling.

utenlandske borgere som undergis frihetsberøvelse i Norge

NN er undergitt judisiell observasjon.

Forholdet er undergitt offentlig påtale.

innordne under; i visse sammenhenger: la gjennomgå

*Merk: Ofte er dette verbet uten eget innhold: **undergi behandling = behandle**. Det er bedre å skrive om og bruke konkrete verb.*

Sakene skulle få en liberal behandling.
eller

Sakene skulle behandles på en liberal måte.

Det er viktig at vi behandler spørsmålet grundig.

utenlandske borgere som fengsles i Norge

NN gjennomgår / skal gjennomgå judisiell observasjon.

Det er påtalemyndigheten som beslutter om det skal åpnes sak.

undergå

undergå en forandring

undergå behandling

gjennomgå, oppleve

gjennomgå en forandring, bli forandret

gjennomgå behandling, bli behandlet

Prøv å unngå

underrette

Klageren skal underrettes om vedtaket.

underretning

Partene må få underretning om vedtaket.

undertegnede

Det bes om at det tas kontakt med undertegnede.

unnlate

NN har unnlatt å betale skatt.

unnlattelse

Unnlattelse å sende inn selvangivelsen medfører tap av klagerett.

utgjøre

Dette utgjør et problem.

utøve

utøve skjønn

utøvelse

Flyselskapet kan, etter utøvelse av rimelig skjønn, nekte å ...

Skriv heller

gi beskjed/informasjon om, informere

Klageren skal få beskjed/informasjon om vedtaket.

beskjed, informasjon, melding

Partene må få beskjed om vedtaket.

jeg

Jeg ber om at du tar kontakt med meg.

la være

*Merk: Ofte er det bedre å erstatte **unnlate å** / **unnlatt å** + infinitiv med **ikke** + fortidsformen av det aktuelle verbet, jf. eksempelet nedenfor.*

NN har ikke betalt skatt.

Merk: Ofte er det bedre å skrive om, jf. eksempelet nedenfor.

Hvis du ikke sender inn selvangivelsen, mister du retten til å klage.

Ofte: være

Dette er et problem.

drive med; praktisere; ofte: bruke

bruke skjønn

gjennomføring, iverksetting, ofte: bruk

Merk: Ofte er det bedre å skrive om, jf. eksempelet nedenfor.

Flyselskapet kan, etter å ha brukt rimelig skjønn, nekte å ...

V

vedrøre

Dette er ikke noe som vedrører meg.

vedrørende

Statsråden uttalte seg vedrørende saken.

spørsmål vedrørende saken

kostnader vedrørende vedlikehold

avgifter vedrørende kjøretøy

retningslinjer vedrørende vårt arbeid

vesentlig:

i det (alt) vesentlig(st)e

Kravene er i det vesentlige rettet mot C.

Ordningene er finansiert i det alt vesentlige av partene.

Varetektsfengslinger skal i det alt vesentligste skje på ordinære virkedager.

vitterlig

gjøre vitterlig

angå, gjelde, ha sammenheng med

Dette er ikke noe som angår/gjelder meg.

om, som gjelder, som henger sammen med, i forbindelse med

Merk: Ordet kan ofte erstattes med en preposisjon (om, for, til). I overskrifter kan ordet ofte sløyfes.

Statsråden uttalte seg om saken.

spørsmål som gjelder saken, spørsmål om saken

kostnader som gjelder vedlikehold, kostnader til vedlikehold

avgifter på kjøretøy

retningslinjer for arbeidet vårt

hovedsakelig, stort sett, for det meste, fortrinnsvis

Kravene er hovedsakelig rettet mot C.
eller
De fleste kravene er rettet mot C.

Ordningene er hovedsakelig / stort sett finansiert av partene.

Varetektsfengslinger skal hovedsakelig / stort sett / fortrinnsvis skje på ordinære virkedager.

kjent, åpenlyst)

kunngjøre, gjøre kjent

Y

yte

yte bistand

yte skatt

gi, bidra med; ofte: betale

bistå, hjelpe

betale skatt

ytterligere

Det er behov for ytterligere opplysninger.

Ytterligere informasjon om stillingen fås ved henvendelse til ...

enda (en/mer/flere), nærmere, flere

Det trengs / vi trenger flere opplysninger.

Du får mer/nærmere informasjon om stillingen hvis du henvender deg til / tar kontakt med ...

«Det nytter f.eks. ikke at kræve klart sprog hvis chefen i virkeligheden synes at den snørklede kancellistil er skabt af Vorherre og ikke kan ændres. Man kan kort sagt ikke ændre sproget hvis man ikke også ændrer holdningerne – i modsat fald bliver der tale om en ren kosmetisk behandling.»

Leif Becker Jensen

Litteratur

Boye Wangensteen (red.): *Bokmålsordboka*. 3. udgave. 2005

Tor Guttu (red.): *Norsk ordbok med 1000 illustrasjoner*. 2. udgave. 2005

Finn-Erik Vinje: *Lovlig språk. Om språk og stil i lover og annet regelverk*. 2. udgave. Utgitt av Justisdepartementet 1995

Svarta listan. Ord och fraser som kan ersättas i författningsspråk. 3. udgave. Utgitt av Regeringskansliet i Sverige 2004

Åpne kilder på nettet

www.lovdato.no

www.domstol.no

De fleste eksemplene i listen er hentet fra Internett og fra tekster skrevet av statsansatte.

Språktjenesten for statsorganer

Språktjenesten for statsorganer er en del av Språkrådet. Tjenesten består av fem rådgivere i full stilling.

Våre to hovedoppgaver er å

- arbeide for klarere og bedre språk i staten (både bokmål og nynorsk)
- arbeide for jevnere fordeling mellom nynorsk og bokmål i statlige tekster

Statsansatte kan ta kontakt med oss på stat@sprakradet.no.

Språkrådet

Postboks 8107 Dep

0032 OSLO

Telefon: 22 54 19 50

E-post: post@sprakradet.no

www.sprakradet.no

www.spraakradet.no

www.klarsprak.no

www.klarsprak.no